

ספר

זמרת הארץ

ארץ ישראל - מהותה, מצוותיה, והלכותיה

מלווה בפרקי היסטוריה ומקראה ספרותית

עריכה וכתובה:

הרב יהודה אדרי

מנהל מדרשיית לה"ב - שע"י המכון למצוות התלויות בארץ

הרב שניאור ז. רווח

הרב המקומי בית עוזיאל ויו"ר המכון

ציורים - מ. רביבו

בהוצאת

המכון למצוות התלויות בארץ

בית עוזיאל

שנת התשנ"ח לפ"ק

תוכן עניינים

תוכן עניינים מפורט בסוף הספר

חלק א' - החלק הרעיוני:

הקדמה

פרק א - שמות הארץ

פרק ב - קדושת הארץ

פרק ג - שבחה של ארץ ישראל

פרק ד - תולדות זיקתם של יהודי ספרד והמזרח לארץ ישראל

פרק ה - ערי הקודש (ירושלים, חברון טבריה וצפת)

פרק ו - שבעת המינים

חלק ב' - החלק ההלכתי:

פרק א - גבולות הארץ (כולל מפות)

פרק ב - הלכות תרומות ומעשרות

פרק ג - הלכות ערלה

פרק ד - הלכות כלאים

פרק ה - הלכות חלה

פרק ז - הלכות מתנות עניים

פרק ח - הלכות שביעית

שער המקרא

- א. הבטחת הארץ לאבות האומה.
- ב. מעלות - רוחניות וגשמיות - של ארץ ישראל.

שער התלמוד והמדרש

- א. מעלתה וחשבותה של ארץ ישראל.
- ב. תורת וחכמת ארץ ישראל.
- ג. תנובת ארץ ישראל.
- ד. שפע בתנובת הארץ בימי חז"ל.

שער הזוהר

לקט מקורות משלושת חלקי הזוהר.

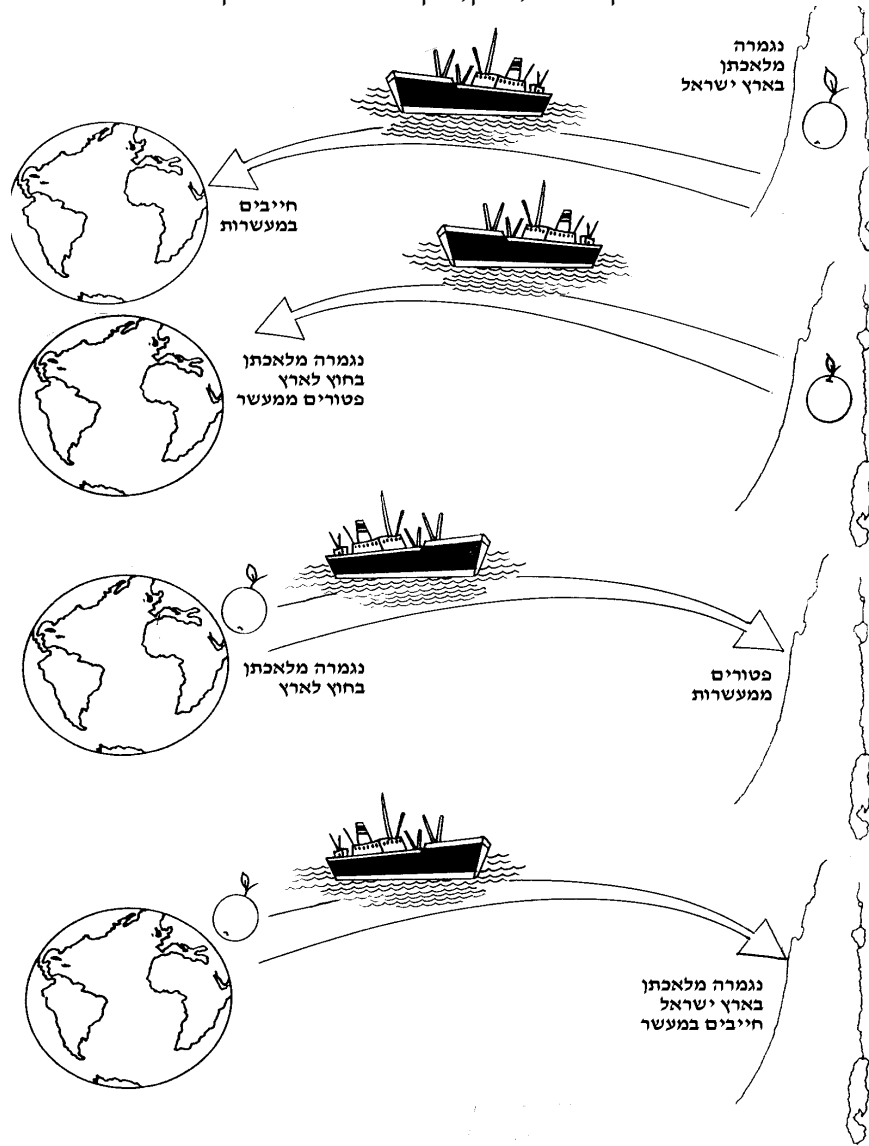
שער הראשונים

רבי יהודה הלוי - רמב"ם - רד"ק - רמב"ן - רבי מנחם מריקנאטי רבי שמעון ב"ר צמח דוראן.

שער האחרונים

רבי משה אלשיך - רבי אלעזר אזכרי - המהר"ל מפראג - רבי אברהם אזולאי - רבי חיים בן עטר - רבי אליהו מוילנא (הגר"א) - רבנו נחמן מברסלב - רבי אליהו אלעזר דסלר - הרב בן ציון מאיר חי עזיאל (הראשון לציון).

ד. פירות חוץ לארץ ששווקו לארץ ישראל, אם גמר מלאכתם נעשה בחוץ לארץ - הרי שאין חובה להפריש מהם תרומות ומעשרות, אך אם גמר מלאכתם נעשה בארץ ישראל (אף על פי שבחוץ לארץ אין עליהם שום חובת הפרשה) - חייבים להפריש מהם תרומות ומעשרות בארץ ישראל, שכן, מקום הגמר מלאכה קובע.

ה. בפרק על "גבולות הארץ" בספרנו, הוסבר, שרק באיזורים שהתיישבו בהם עולי בבל, חלה החובה כיום להפריש תרומות ומעשרות. אולם גם באיזורים שלא התיישבו בהם עולי בבל, והיו מיושבים רק על ידי עולי מצרים, חכמים תקנו להפריש ואף לברך על ההפרשה.

המינים והגידולים החייבים והפטורים:

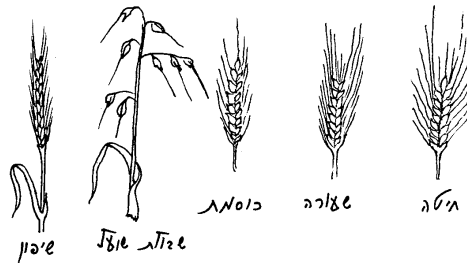
ו. אסור לאכול מכל גידולי הקרקע לפני שיפריש מהם תרומות ומעשרות. יש מהם שחובת ההפרשה היא מן התורה [מדאורייתא], ויש מהם שחיוכם מדברי חכמים [מדרבנן].

ז. לדעת רוב הראשונים חייבה התורה להפריש תרומות ומעשרות רק מן המינים הבאים:
 = חמשת מיני דגן [חיטה, שעורה, כוסמין, שבולת שועל ושיפון].

= הענבים והיין המיוצר מהם.

= הזיתים והשמן המיוצר מהם,

ובלשון התורה: דגן, תירוש ויצהר. שאר הפירות, הירקות והקטניות חייבים בהפרשת תרומות ומעשרות, אך מדרבנן.

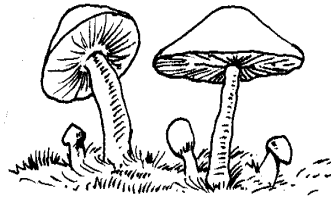
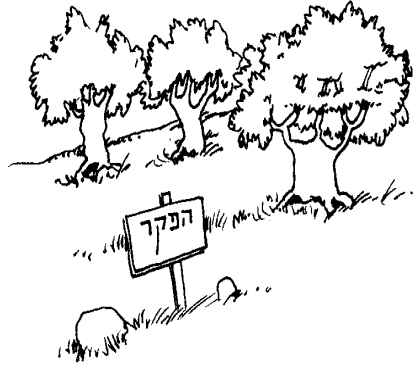

ח. הגידולים שלהם התכונות הבאות חייבים בהפרשת תרומות ומעשרות:

= ראויים למאכל אדם [ולכן גידול המשמש רק למאכל בהמה כמספוא, וכן תבלינים שאינם נאכלים כמות שהם כלל, והשימוש בהם הוא רק לתיבול - פטורים מתרומות ומעשרות].

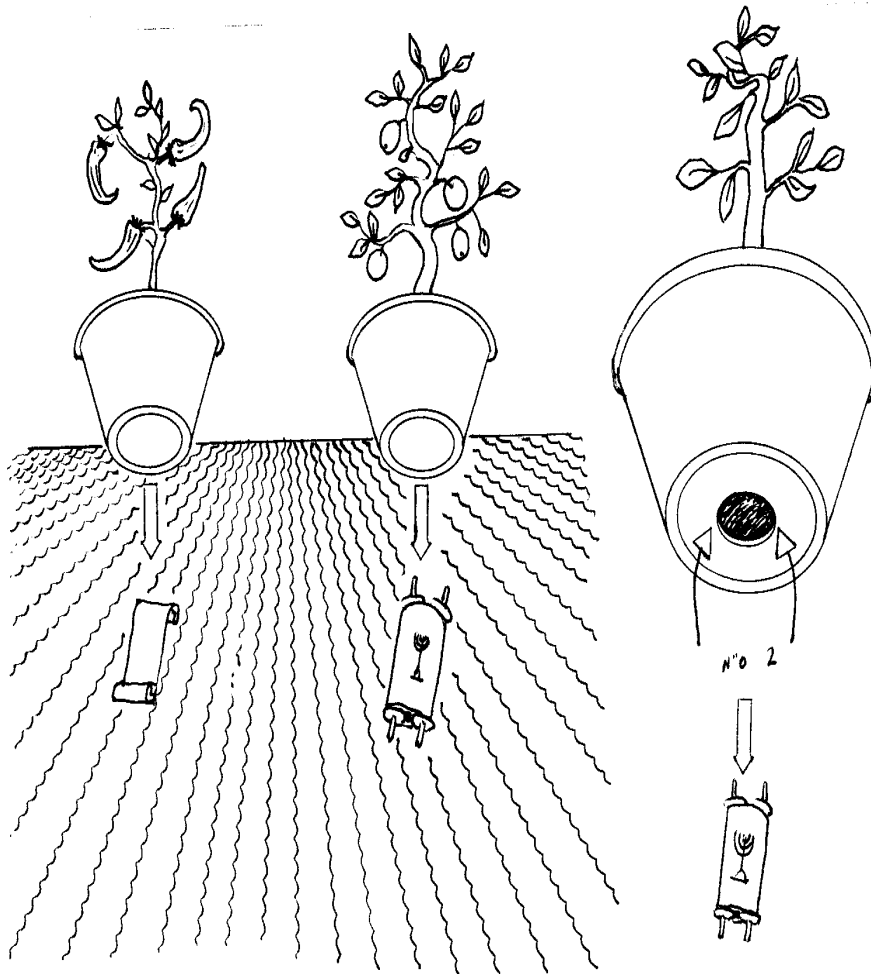
= גדלים על הקרקע [ולכן כמהין ופטירות שאינם גידולי קרקע - פטורים מתרומות ומעשרות].

= להם בעלים הדואגים לשומרם [ולכן כל גידולי הפקר - פטורים מתרומות ומעשרות].

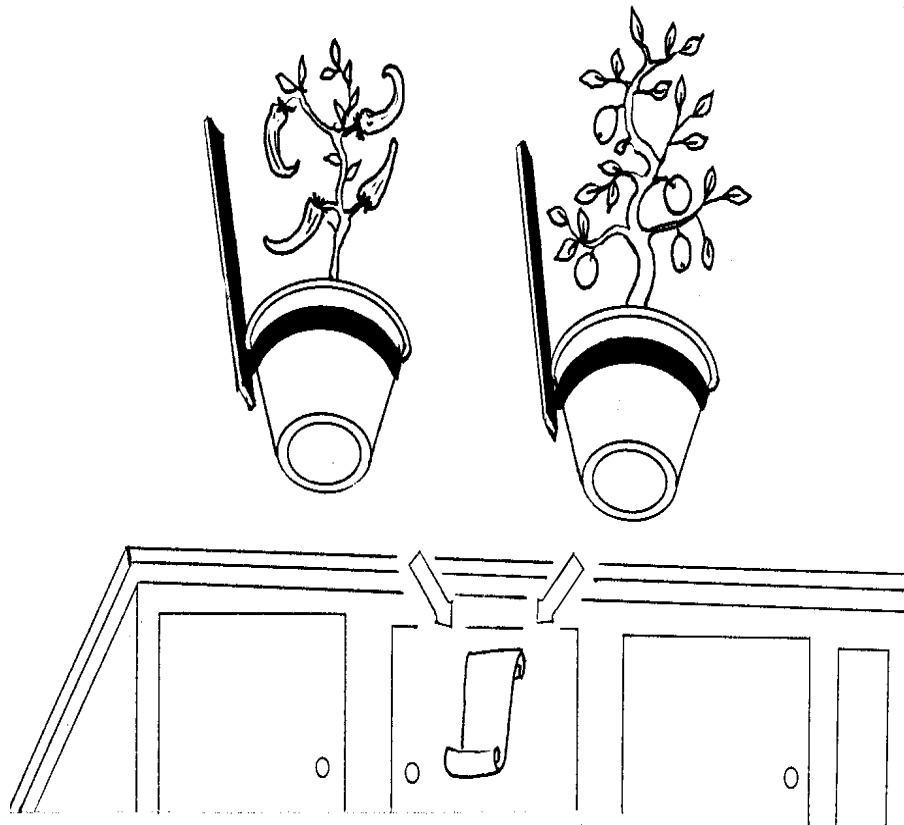

ט. יכול שגדל בעציץ נקוב (בשיעור 2.5 X 2.5 ס"מ) חייב בהפרשת תרומות ומעשרות מן התורה, והרי הוא כגדל בקרקע, בין אם גדלים בעציץ ירקות, ובין אם גדל בו אילן.

י. יכול הגדל בעציץ שאינו נקוב - הדין חלוק: אם גדל בעציץ אילן פרי והעציץ עשוי מעץ או מחרס - חובת ההפרשה היא מן התורה, שכן, שורשי האילן חזקים הם ויונקים מן האדמה דרך דופני העציץ. ואם ירקות גדלו בעציץ - החובה היא רק מדרבנן, שכן שורשיהם חלשים.

יא. אילן הגדל בעציץ שאינו נקוב העשוי ממתכת, או אפילו בעציץ של חרס, המונח על משטח מנתק מן הקרקע [כגון יריעות נילון המפרידות בין העציץ לקרקע], אינו חייב בהפרשת תרומות ומעשרות אלא מדרבנן.

יב. יכול הגדל בתוך בית או בתי גידול (=חממות), חייב להפריש ממנו תרומות ומעשרות רק מדרבנן.

יג. גידולי מים, כגון נבטים הגדלים בתוך מיכלי מים, וכן ירקות הגדלים על מצעים